CATEHEZE MISTAGOGICE

CĂTRE CEI DE CURÂND LUMINAŢI[1]

CATEHEZA I MISTAGOGICĂ

Citire din întâia Epistolă sobornicească a lui Petru de la cuvintele: *"Fiţi treji, privegheaţi"*, până la sfârşitul epistolei[2]

1. De multe ori doream, adevăraţi şi doriţi fii ai Bisericii, să vă vorbesc despre aceste duhovniceşti şi cereşti taine. Dar pentru că ştiam bine că dăm mai multă încredere vederii decât auzului, am aşteptat timpul de acum pentru ca să vă pot conduce cu mai multă uşurinţă în această livadă mai luminoasă şi mai bine mirositoare a raiului, o dată ce aţi trăit voi înşivă cele ce vă voi spune. De altfel, acum aţi ajuns în stare să vă împărtăşiţi cu prea Dumnezeieştile Taine, după ce aţi fost învredniciţi de dumnezeiescul şi de viaţă făcătorul Botez. Aşadar, pentru că trebuie să vă întindem masa învăţăturilor mai desăvârşite, haide să vă învăţăm bine pe acestea, ca să vă puteţi da seama de cele ce s-au făcut cu voi în acea seară a Botezului.

2. Mai întâi aţi intrat în pridvorul baptisteriului. Aţi fost aşezaţi cu faţa la apus şi aţi ascultat lepădările; apoi vi s-a poruncit să întindeţi mâna şi v-aţi lepădat de Satana, ca şi cum era de faţă.

Trebuie să ştiţi că în istoria Vechiului Testament a fost preînchipuit acest lucru. Când Faraon, tiranul cel aspru şi foarte crud, împila neamul cel liber şi ales al evreilor, Dumnezeu a trimis pe Moise să-i scoată din robia cea rea a egiptenilor[3]. Pragurile uşilor de la case au fost unse cu sângele mielului, ca să nu se atingă nimicitorul de casele care aveau

1. "Cei de curând luminaţi" = cei de curând botezaţi.
2. I Petru 5, 8.
3. Ieş. 3, 1–10.

semnul sângelui[4]. Poporul evreilor a fost eliberat în chip minunat. Dar cu toate că au fost eliberaţi, duşmanul i-a urmărit şi a văzut cum marea s-a despărţit în chip minunat pentru ei; duşmanul n-a ţinut seamă de asta, şi înaintând pe urmele lor, s-a trezit dintr-o dată sub apă, înecându-se în Marea Roşie[5].

3. Întoarce-te acum de la întâmplările din Vechiul Testament la cele ce s-au făcut în Noul Testament! Întoarce-te de la preînchipuire la adevăr! Acolo, Moise a fost trimis de Dumnezeu în Egipt; aici, Hristos a fost trimis de Tatăl în lume. Acolo, ca să scoată pe poporul împilat din Egipt; aici, Hristos, ca să izbăvească pe cei chinuiţi în lume de păcat. Acolo, sângele mielului îndepărta pe nimicitor; aici, sângele Mielului celui nevinovat, al lui Iisus Hristos[6], pune pe fugă pe demoni. Tiranul acela a alungat acel vechi popor până la mare; şi pe tine acest demon îndrăzneţ, neruşinat şi izvoditor al răului te urmăreşte chiar până la apa cea mântuitoare. Acela s-a înecat în mare; şi acesta piere în apa cea mântuitoare.

4. Tu auzi că ţi se porunceşte să rosteşti, cu mâna întinsă înspre demon, ca şi cum ar fi de faţă: *"Mă lepăd de tine, Satano!"*. Vreau să vă spun pentru care pricină aţi fost aşezaţi cu faţa spre apus. Pentru că e lucru de trebuinţă. Apusul este locul întunericului din lumea aceasta. Satana este întuneric, şi în întuneric îşi are puterea sa; pentru aceasta privind în chip simbolic spre apus, vă lepădaţi de acel stăpânitor întunecat şi întunecos. Ce-a spus fiecare din voi pe când stătea cu faţa la apus? *"Mă lepăd de tine, Satano,* de tine, răul şi prea crudul tiran! Nu mă mai tem de puterea ta! A nimicit-o Hristos; El a luat sângele şi trupul meu pentru ca prin sângele şi trupul meu să surpe prin moarte moartea, ca să nu mai fiu pururea supus robiei. *Mă*

4. Ieş. 12, 3–13.
5. Ieş. 14, 4–28.
6. I Petru 1, 19.

lepăd de tine, vicleanule şi prea şiretule şarpe! *Mă lepăd de tine,* cel ce eşti cu adevărat ispititor, care sub chip de prietenie ai săvârşit toată nelegiuirea, pricinuind căderea strămoşilor noştri. *Mă lepăd de tine, Satano,* făcătorul şi lucrătorul oricărei răutăţi!".

5. Apoi ai fost învăţat să spui a doua formulă: "*Şi de toate lucrurile tale*". Lucrurile Satanei sunt feluritele păcate de care trebuie să te lepezi, întocmai ca şi cel care scapă de toate armele unui tiran o dată ce a scăpat de tiran. Aşadar, orice fel de păcat este numărat între lucrurile diavolului. În afară de aceasta, află că tot ceea ce spui, dar mai cu seamă în acel ceas prea înfricoşat, se scrie în cărţile lui Dumnezeu. Iar dacă vei face ceva potrivnic acestora, vei fi osândit ca un călcător de lege. Leapădă-te deci de lucrurile lui Satan, adică de toate faptele şi gândurile săvârşite împotriva dreptei raţiuni.

6. Apoi spui: "*Şi de toată trufia lui*". Trufia diavolului stă în: patima pentru teatru, cursele de cai, pentru vânătoare şi pentru orice deşertăciune de acest fel. Sfântul se roagă lui Dumnezeu să fie izbăvit de acestea şi zice: "*Întoarce ochii mei ca să nu vadă deşertăciunea*"[7]. Nu îndrăgi teatrul, unde vezi desfrânările pline de hule şi de toată neruşinarea măscăricilor şi a jocurilor nebuneşti ale desfrânaţilor. Nici nu iubi patima celor care, pentru a-şi desfăta ticălosul lor pântece, se dedau vânătorii fiarelor sălbatice. Şi ei, care vânează pentru a-şi desfăta pântecele cu mâncăruri – dar, ca să vorbesc drept, care luptă pentru pântece, dumnezeul lor[8], punându-şi în primejdie propria lor viaţă – , ajung ei înşişi hrana fiarelor vânate. Fugi şi de cursele de cai, priveliştea nebunească, ce doboară sufletele. Toate acestea formează trufia diavolului.

7. Tot în trufia diavolului se numără şi primejdiile sufleteşti legate de sărbătorile idoleşti, fie că sunt pricinuite

7. Ps. 118, 37.
8. Filipeni 3, 19.

de carne sau pâine sau de alte mâncăruri pângărite prin invocarea demonilor celor cu totul necuraţi. Căci, după cum pâinea şi vinul Euharistiei, *înainte de invocarea Sfintei Treimi,* sunt simplă pâine şi vin, dar, după invocare, pâinea ajunge trup al lui Hristos, iar vinul, sânge al lui Hristos, în acelaşi chip mâncărurile din trufia lui Satan sunt, prin natura lor, simple mâncăruri, dar se spurcă prin invocarea demonilor.

8. După acestea spui: "*Şi de toată slujirea ta!*". Slujirea diavolului este rugăciunea făcută în templele idolilor şi toate slujbele ce se fac în cinstea idolilor neînsufleţiţi: aprinderea făcliilor şi tămâierea la izvoare sau la râuri. În adevăr, unii oameni, înşelaţi de vise sau de demoni, se duc la râuri sau la izvoare cu gândul că au să găsească acolo tămăduirea bolilor trupeşti. Slujiri ale diavolului sunt şi alte obiceiuri asemenea acestora. Nu te îndeletnici deci cu acestea! Tot slujiri ale diavolului sunt şi: ghicirea făcută cu ajutorul zborurilor păsărilor, ghicirea viitorului, prevestirile, talismanele, inscripţiile pe plăci de metal, vrăjitoriile, alte înşelătorii şi toate câte sunt la fel cu acestea. Fugi de ele! Dacă vei cădea în acestea, după ce te-ai lepădat de Satana şi după ce te-ai împreunat cu Hristos, vei fi ispitit mai amar de tiran; mai înainte nu te asuprea aşa de tare, pentru că erai al lui, şi-ţi făcea mai uşoară amara robie; acum însă este foarte înverşunat împotriva ta. Prin urmare, aşa eşti lipsit şi de Hristos, şi eşti chinuit şi de Satana. N-ai auzit ce ne istoriseşte Vechiul Testament despre Lot şi despre fetele lui? N-a fost mântuit el şi cu fetele lui pentru că au fugit în munte? Femeia lui însă s-a prefăcut în stâlp de sare[9], fiind făcută de ruşine pentru vecie pentru că a mai păstrat în sufletul ei dorinţele cele rele, de a se întoarce la viaţa ei trecută. Ai grijă deci de tine însuţi, nu te mai întoarce la cele pe care le-ai lepădat! O dată ce ai pus mâna pe plug[10], nu

9. Fac. 19, 15–30.
10. Luca 9, 62.

te mai întoarce din nou la sărătura acestei vieţi! Dimpotrivă, fugi în munte[11], la Iisus Hristos, la piatra cea netăiată de mână[12], care a umplut toată lumea.

9. Aşadar, după ce te-ai lepădat de Satana şi după ce ai rupt cu totul orice legătură cu el şi vechile învoieli cu iadul[13], ţi se deschide raiul lui Dumnezeu, pe care l-a sădit Dumnezeu spre răsărit[14], din care a fost izgonit strămoşul nostru din pricina călcării poruncii[15]. Acest lucru ai închipuit tu când te-ai întors cu faţa de la apus spre răsărit, care este ţinutul luminii. Atunci ţi s-a poruncit să spui: *"Cred în Tatăl şi în Fiul şi în Sfântul Duh şi în botezul pocăinţei"*. Despre acestea ţi-am vorbit pe larg, cum a dat harul lui Dumnezeu, în catehezele de mai înainte.

10. O dată ce ai fost întărit prin aceste cuvinte, veghează! Căci *"potrivnicul nostru, diavolul,* după cum s-a citit de curând, *umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită"*[16]. În timpul de dinainte de botez moartea ne înghiţea, căci avea putere; dar în timpul băii sfintei renaşteri *"Dumnezeu a şters toată lacrima de la toată faţa"*[17]. Nu vei mai plânge, pentru că ai dezbrăcat pe omul cel vechi[18]; dimpotrivă, vei sărbători, pentru că ai îmbrăcat haina mântuirii[19], pe Iisus Hristos[20].

11. Acestea s-au săvârşit în pridvor. Iar dacă va vrea Dumnezeu, în catehezele mistagogice viitoare, când vom intra în Sfânta Sfintelor, vom tâlcui cele ce se săvârşesc acolo. Lui Dumnezeu Tatăl slava, puterea şi mărirea, împreună cu Fiul şi cu Sfântul Duh, în vecii vecilor. Amin.

11. Fac. 19, 17.
12. Daniel 2, 34–35.
13. Isaia 28, 15.
14. Fac. 2, 8.
15. Fac. 3, 23–24.
16. I Petru 5, 8.
17. Isaia 25, 8.
18. Col. 3, 9.
19. Isaia 61, 10.
20. Rom. 13, 14.

CATEHEZA A II-A MISTAGOGICĂ

DESPRE BOTEZ

Citire din Epistola către Romani de la: *"Au nu ştiţi că toţi câţi în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat?"*, până la: *"pentru că nu sunteţi sub Lege, ci sub har"*[1]

1. Catehezele mistagogice şi învăţăturile mai noi care vi se dau în fiecare zi ne sunt de folos pentru că ne vestesc învăţături pe care nu le-am cunoscut încă; dar mai cu seamă vă sunt de folos vouă, care v-aţi înnoit de la cele vechi la cele noi. Pentru aceasta vă este necesar să continuăm cele spuse în cateheza de ieri, ca să cunoaşteţi tâlcuirile celor ce s-au săvârşit cu voi în lăuntrul baptisteriului.

2. Îndată ce-aţi intrat, v-aţi dezbrăcat de haine. Aceasta înseamnă că *"v-aţi dezbrăcat de omul cel vechi, dimpreună cu toate faptele lui"*[2]. După ce v-aţi dezbrăcat, aţi rămas goi, imitând şi în aceasta pe Hristos Care gol a fost răstignit pe cruce; prin goliciunea Sa Domnul *"a dezbrăcat domniile şi stăpâniile"*[3] şi aşa a biruit cu îndrăzneală pe cruce. Nu se cade ca de acum înainte să mai purtaţi acea veche haină, pentru că în mădularele voastre se încuibaseră puterile cele potrivnice. Când spun asta nu mă gândesc la hainele ce le purtaţi, ci la omul cel vechi, cel stricat prin poftele înşelăciunii[4]. Să nu se întâmple cumva ca sufletul care l-a dezbrăcat o dată să se îmbrace din nou cu el! Dimpotrivă, să spună ca şi mireasa lui Hristos din Cântarea cântă-

1. Rom. 6, 3–14.
2. Col. 3, 9.
3. Col. 2, 15.
4. Efes. 4, 22.

rilor: "*M-am dezbrăcat de haina mea; cum mă voi mai îmbrăca cu ea?*"[5]. Ce lucru minunat! Stați goi înaintea tuturor, și nu vă rușinați! Într-adevăr, sunteți ca și Adam cel dintâi zidit, care era gol în rai, și nu se rușina[6].

3. Apoi, așa dezbrăcați, ați fost unși cu untdelemn sfințit din creștetul capului până la picioare. Astfel ați ajuns părtași măslinului celui bun, ai lui Iisus Hristos. Ați fost tăiați din măslinul cel sălbatic, ați fost altoiți în măslinul cel bun și ați ajuns părtași grăsimii adevăratului măslin. Untdelemnul sfințit era simbolul participării la ungerea lui Hristos[7]; el pune pe fugă orice urmă a lucrării celei potrivnice. Căci după cum suflările sfinților și invocarea numelui lui Dumnezeu, ca o flacără foarte puternică, ard și alungă pe demoni, tot așa și acest untdelemn sfințit, prin invocarea lui Dumnezeu și prin rugăciune, capătă atât de mare putere, încât nu numai ca și printr-o ardere curățește toate urmele păcatelor, dar alungă și toate puterile cele nevăzute ale vicleanului.

4. După aceasta ați fost conduși la sfânta colimvitră a dumnezeiescului botez, după cum și Hristos a fost dus de pe cruce la mormântul care era alături. Fiecare din voi a fost întrebat de crede în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Ați mărturisit mântuitoarea mărturisire și v-ați cufundat de trei ori în apă și v-ați scos afară din apă tot de trei ori. În chip simbolic ați arătat prin asta îngroparea cea de trei zile a lui Hristos. Căci după cum Mântuitorul nostru a stat trei zile și trei nopți în pântecele pământului[8], tot așa și voi prin întâia scoatere din apă ați arătat prima zi a lui Hristos în inima pământului, iar prin cufundarea în apă ați indicat noaptea. După cum cel care e în noapte nu vede deloc, iar cel care e în zi este în lumină, tot astfel în timpul

5. Cânt. 5, 4.
6. Fac. 2, 25.
7. Rom. 11, 17, 24.
8. Matei 12, 40.

cufundării în apă erați ca în noapte și nu vedeați nimic; în timpul scoaterii din apă, însă, ați ajuns din nou ca în zi. În aceeași clipă ați și murit, dar v-ați și născut; iar acea mântuitoare apă v-a fost și mormânt, și mamă. Cuvintele lui Solomon spuse cu privire la alte lucruri vi s-ar potrivi și vouă. El spunea: "*Vreme este să te naști și vreme este să mori*"[9]; despre voi însă se poate spune contrariul: vreme este să mori și vreme este să te naști. Într-un singur timp s-au săvârșit și moartea, și nașterea; nașterea voastră a avut loc o dată cu moartea voastră.

5. Ce lucru străin și minunat! Am înviat, cu toate că n-am murit cu adevărat, n-am fost îngropați cu adevărat și nici n-am fost răstigniți cu adevărat. Imitarea este chipul acelora, iar mântuirea, adevărată. Hristos a fost răstignit cu adevărat, a fost îngropat cu adevărat și a înviat cu adevărat. Pe toate acestea ni le-a dăruit spre a câștiga cu adevărat mântuirea, cu toate că n-am participat la patimile Lui decât prin asemănare. Cât este de covârșitoare iubirea Sa de oameni! Hristos a primit în preacuratele Lui mâini și picioare cuie și a suferit cu adevărat, iar mie îmi dăruiește, fără să sufăr, fără să mă doară, mântuirea prin participarea la durerea Sa.

6. Nimeni să nu creadă că Botezul dă numai iertarea păcatelor, după cum era botezul lui Ioan, adică "*botezul pocăinței întru iertarea păcatelor*"; dimpotrivă, Botezul dă și harul înfierii. Mai mult încă, noi știm bine că după cum botezul este curățitor de păcate și pricinuitorul darului Sfântului Duh, tot așa este și antitipul patimilor lui Hristos. Pentru aceasta Pavel spune mai sus, strigând: "*Au nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat? Ne-am îngropat împreună cu El în moarte prin botez*"[10]. Pavel spunea aceste cuvinte împotriva celor ce socoteau că botezul este pricinuitor numai al iertării pă-

9. Eccl. 3, 2.
10. Rom. 6, 3–4.

catelor şi al înfierii, dar că acela care se botează nu participă prin asemănare la adevăratele patimi ale lui Hristos.

7. Pentru ca să cunoaştem că toate câte a suferit Hristos pentru noi şi pentru mântuirea noastră le-a pătimit în chip real, şi nu în aparenţă, şi că noi participăm la Patimile Lui, Pavel striga foarte lămurit: *"Căci dacă am fost sădiţi împreună prin asemănarea morţii Lui, atunci vom fi părtaşi şi învierii Lui"*[11]. Bine a spus: *"sădiţi împreună!"*. Pentru că aici, pe Golgota, a fost sădită Viţa cea adevărată, iar noi, prin participarea la Botezul morţii, am fost sădiţi împreună cu El. Îndreaptă-ţi mintea cu multă atenţie la cuvintele apostolului! N-a spus: căci dacă am fost sădiţi împreună prin moarte, ci: *"prin asemănarea morţii"*. Moartea lui Hristos a fost reală; reală a fost şi despărţirea sufletului de trup; reală îngroparea. Trupul Lui cel sfânt în giulgiu curat a fost înfăşurat[12], şi toate cele petrecute cu el au fost reale. Cele ce s-au făcut cu voi, însă, sunt o asemănare a morţii şi a patimilor Lui; mântuirea voastră nu-i asemănare, ci realitate.

8. Dându-vă aceste învăţături, atât cât trebuie, vă rog să le ţineţi minte pentru ca şi eu, nevrednicul, să spun despre voi: *"Vă iubesc pentru că totdeauna vă aduceţi aminte de mine şi ţineţi predaniile pe care vi le-am dat"*[13]. Puternic este Dumnezeu, Care vă înfăţişează ca pe nişte înviaţi din morţi[14], să vă dea vouă putere să umblaţi întru înnoirea vieţii[15], că a Lui este slava şi puterea, acum şi în veci. Amin.

11. Rom. 6, 5.
12. Matei 27, 59.
13. I Cor. 11, 2.
14. Rom. 6, 13.
15. Rom. 6, 4.

CATEHEZA A III-A MISTAGOGICĂ

DESPRE UNGEREA CU SFÂNTUL MIR

Citire din întâia Epistolă sobornicească a lui Ioan: *"Şi voi aveţi ungere de la Dumnezeu şi ştiţi toate"*, până la: *"să nu ne ruşinăm de El la venirea Lui"*[1]

1. După ce aţi fost botezaţi în Hristos şi v-aţi îmbrăcat cu Hristos[2], aţi ajuns asemenea Fiului lui Dumnezeu[3]. Dumnezeu ne-a rânduit mai dinainte spre înfiere[4] şi ne-a făcut asemenea trupului slavei lui Hristos[5]. O dată ce-aţi ajuns părtaşi ai lui Hristos[6], negreşit sunteţi numiţi unşi[7]. Despre voi spune Dumnezeu: *"Nu vă atingeţi de unşii Mei!"*[8]. Şi aţi ajuns unşi pentru că aţi primit antitipul Sfântului Duh. Toate cele făcute cu voi s-au făcut în chip figurat, pentru că sunteţi chip al lui Hristos. Şi Hristos a intrat în râul Iordanului, a împărtăşit apele cu buna mireasmă a Dumnezeirii şi a ieşit din ele; şi S-a pogorât peste El Sfântul Duh în deplinătatea fiinţei Sale, odihnindu-Se Cel asemenea peste Cel asemenea. Şi vouă de asemenea, după ce aţi ieşit din colimvitra sfintelor ape, vi s-a dat ungerea, antitipul Aceluia prin Care a fost uns Hristos. Acesta este Sfântul Duh, despre Care şi fericitul Isaia, în profeţia lui, spunea în numele

1. I Ioan 2, 20–28.
2. Gal. 3, 27.
3. Rom. 8, 29.
4. Efes. 1, 5.
5. Filipeni 3, 21.
6. Evr. 3, 14.
7. χριστοί = unşi, Hristos = uns.
8. Ps. 14, 15.

Domnului: *"Duhul Domnului este peste Mine, pentru că El M-a uns; M-a trimis să binevestesc săracilor"*[9].

2. Hristos n-a fost uns de oameni cu undelemn sau cu mir material, ci Tatăl, Care L-a hotărât mai dinainte Mântuitor al întregii lumi, L-a uns prin Sfântul Duh, după cum zice Petru: *"Pe Iisus cel din Nazaret, pe Care L-a uns Dumnezeu prin Duhul Sfânt"*[10]. Iar profetul David striga zicând: *"Tronul Tău, Dumnezeule, în veacul veacului; toiagul împărăției Tale este toiag de dreptate. Iubit-ai dreptatea și ai urât nedreptatea; pentru aceasta Te-a uns pe Tine, Dumnezeule, Dumnezeul Tău cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe părtașii Tăi"*[11]. Și după cum Hristos a fost răstignit, a fost îngropat și a înviat în realitate, iar voi în timpul botezului sunteți învredniciți să fiți răstigniți, îngropați și înviați împreună cu El, întru asemănare, tot astfel și cu privire la ungerea cu Sfântul Mir. Hristos a fost uns cu untdelemnul spiritual al bucuriei, adică cu Duhul Sfânt, Care este numit untdelemnul bucuriei, pentru că El este pricinuitorul bucuriei duhovnicești; iar voi ați fost unși cu mir și ați ajuns părtași ai lui Hristos.

3. Să nu-ți închipui că Mirul acela este simplu mir. Căci după cum pâinea Euharistiei, după invocarea Sfântului Duh, nu mai este simplă pâine, ci trup al lui Hristos, tot așa și acest Sfânt Mir, după invocare, nu este simplu mir, nici nu s-ar putea spune că este mir obișnuit; dimpotrivă, este un dar al lui Hristos și al Sfântului Duh și lucrează prin prezența Dumnezeirii Lui. În chip simbolic se unge cu el fruntea și celelalte organe ale simțurilor. Trupul se unge cu mir văzut, dar se sfințește sufletul prin Sfântul și de viață făcătorul Duh.

4. Mai întâi ați fost unși pe frunte, ca să fiți sloboziți de rușinea pe care primul om călcător de poruncă o purta pretutindeni și ca să priviți ca în oglindă, cu fața descoperită, slava Domnului[12]. Apoi ați fost unși la urechi, ca să dobândiți auz în stare să asculte tainele dumnezeiești; despre astfel de urechi zicea Isaia: *"Domnul mi-a adăugat mie ureche ca să aud"*[13], iar Domnul Iisus în Evanghelie zice: *"Cel care are urechi de auzit, să audă"*[14]. Apoi ați fost unși la nări, ca să spuneți după ce ați primit dumnezeiescul Mir: *"Printre cei ce se mântuiesc suntem lui Dumnezeu buna mireasmă a lui Hristos"*[15]. După aceasta pe piept, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului, îmbrăcând platoșa dreptății[16]. Căci după cum Hristos, după Botez și după pogorârea Sfântului Duh, S-a dus și S-a luptat cu potrivnicul, tot așa și voi, după ce ați fost botezați și ați fost unși cu Sfântul Mir, îmbrăcați fiind cu toată armura Sfântului Duh, stați împotriva puterii celei potrivnice și o biruiți zicând: *"Toate le pot în Hristos, Care mă întărește"*[17].

5. După ce ați fost învredniciți cu ungerea cu Sfântul Mir, vă numiți creștini; acum renașterea voastră este confirmată și de numele ce-l purtați. Într-adevăr, înainte de a fi învredniciți de acest har, propriu vorbind, nu erați vrednici de acest nume, ci erați încă pe cale de a ajunge creștini.

6. Vă este de trebuință să știți că simbolul acestei ungeri se află în Vechiul Testament. Când Moise, împlinind porunca lui Dumnezeu, l-a făcut pe fratele său arhiereu, mai întâi l-a spălat în apă, apoi l-a uns[18]. Și a fost numit hristos (uns)[19] din pricina ungerii preînchipuitoare. Tot așa și Solomon, când a fost făcut împărat, după ce s-a spălat în Ghihon,

9. Isaia 61, 1; Luca 4, 18.
10. Fapte 10, 38.
11. Ps. 44, 8–9.

12. II Cor. 3, 18.
13. Isaia 50, 5.
14. Matei 11, 15.
15. II Cor. 2, 15.
16. Efes. 6, 11, 14.
17. Filipeni 4, 13.
18. Lev. 8, 1–36.
19. Lev. 4, 5.

arhiereul l-a uns[20]. Aceştia au fost unşi în chip preînchipuitor[21]. Voi însă n-aţi fost unşi în chip preînchipuitor, ci adevărat, pentru că aţi fost unşi cu adevărat de Sfântul Duh. Începutul mântuirii voastre este Hristos. Hristos este cu adevărat plămădeala[22], iar voi frământătura[23]. Iar dacă plămădeala este sfântă, este clar că se transmite sfinţenia şi frământăturii.

7. Păziţi neîntinată această ungere! Dacă va rămâne în voi, vă va învăţa toate după cum de curând aţi auzit că a spus fericitul Ioan, care ne-a dat multe învăţături despre această ungere. Această sfântă ungere este apărare duhovnicească a trupului şi mântuire sufletului. Fericitul Isaia din timpurile vechi a profeţit-o; el spunea: *"Şi va face Domnul tuturor neamurilor în muntele acesta* – Biserica este numită munte şi în altă parte, ca atunci când zice: *"Că va fi în zilele cele mai de pe urmă arătat muntele Domnului"*[24] – *ospăţ la care vor bea vin, vor bea cu veselie, se vor unge cu mir"*[25]. Şi ca să te încredinţezi, ascultă ce spune despre acest Mir tainic: *"Dă pe toate acestea neamurilor, căci sfatul Domnului este peste toate neamurile"*[26]. Aşadar, o dată ce aţi fost unşi cu acest Sfânt Mir, păstraţi-l în voi neîntinat şi neprihănit; să sporiţi prin fapte bune şi să ajungeţi bineplăcuţi Începătorului mântuirii voastre, Hristos Iisus, Căruia slava în vecii vecilor. Amin.

20. III Regi 1, 39, 45.
21. I Cor. 10, 11.
22. I Cor. 15, 23.
23. I Cor. 5, 7.
24. Isaia 2, 2.
25. Isaia 25, 6–7.
26. Isaia 25, 7.

CATEHEZA A IV-A MISTAGOGICĂ

DESPRE TRUPUL ŞI SÂNGELE LUI HRISTOS

Citire din întâia Epistolă către Corinteni a lui Pavel: *"Căci eu am primit de la Domnul ceea ce v-am predat şi vouă"*[1], şi celelalte

1. Este de ajuns numai învăţătura fericitului Pavel cuprinsă în aceste cuvinte ca să vă încredinţeze despre dumnezeieştile taine prin care aţi fost învredniciţi să ajungeţi uniţi într-un singur trup şi sânge cu Hristos. Pavel de curând striga: *"Că Domnul nostru Iisus Hristos, în noaptea în care a fost vândut, luând pâine şi mulţumind, a frânt-o şi a dat-o ucenicilor Săi zicând: Luaţi, mâncaţi, acesta este trupul Meu. Şi luând paharul şi mulţumind, a zis: Luaţi, beţi, acesta este sângele Meu"*[2]. Deci cine va îndrăzni să se îndoiască de asta, o dată ce Însuşi Domnul a spus: *"Acesta este trupul Meu"*? Cine se va îndoi vreodată să spună că nu este sângele Lui, o dată ce El Însuşi a întărit şi a spus: *"Acesta este sângele Meu"*?

2. Altă dată Hristos în Cana Galileii a prefăcut la un semn[3] al Său apa în vin[4]. Nu este oare vrednică de credinţă şi prefacerea vinului în sânge? A fost chemat la o nuntă lumească, şi a săvârşit această minune de nespus. Oare nu cu mult mai mult se va mărturisi că a dăruit nuntaşilor[5] spre desfătare trupul şi sângele Lui?

1. I Cor. 11, 23.
2. I Cor. 11, 23-25.
3. Pentru traducere vezi nota 4, col. 1097 din MG.
4. Ioan 2, 1-10.
5. Matei 11, 15; Luca 5, 34.

3. Pentru aceea suntem pe deplin încredinţaţi că ne împărtăşim cu trupul şi cu sângele lui Hristos. În chipul pâinii ţi se dă trupul, iar în chipul vinului ţi se dă sângele ca să ajungi prin împărtăşirea cu trupul şi cu sângele lui Hristos unit într-un singur trup şi sânge cu El. Astfel ajungem şi purtători de Hristos, pentru că trupul şi sângele Lui se împărtăşesc mădularelor noastre. Astfel, după cuvintele fericitului Petru, ajungem părtaşi firii dumnezeieşti[6].

4. Altă dată Hristos, vorbind iudeilor, le spunea: *"Dacă nu veţi mânca trupul Meu şi nu veţi bea sângele Meu, nu veţi avea viaţă întru voi"*[7]. Iudeii însă, pentru că n-au înţeles în chip duhovnicesc cele spuse, s-au depărtat de El, socotind că-i îndeamnă să mănânce trupul Lui.

5. În Vechiul Testament erau pâinile punerii înainte; dar acelea, pentru că aparţineau Vechiului Testament, au luat sfârşit. În Noul Testament avem pâine cerească şi pahar al mântuirii, care sfinţesc sufletul şi trupul. Căci după cum pâinea este pentru trup, tot aşa şi Cuvântul este potrivit sufletului.

6. Nu te uita deci la pâine şi la vin ca la pâine şi la vin obişnuite. Ele, potrivit hotărârii Stăpânului, sunt trup şi sânge al lui Hristos. Chiar dacă simţirea te îndeamnă să gândeşti aşa, totuşi credinţa să-ţi dea certitudinea faptului. Să nu judeci taina după gustare, ci, neîndoielnic, încredinţează-te prin credinţă că ai fost învrednicit de trupul şi sângele lui Hristos.

7. David îţi tâlcuieşte puterea tainei prin cuvintele: *"Gătit-ai înaintea mea masă, împotriva celor ce mă necăjesc pe mine"*[8]. Cuvintele lui David au această tâlcuire: "Înainte de a veni Tu, Doamne, demonii au gătit oamenilor masă spurcată, pângărită şi plină de putere drăcească; dar după ce ai venit, Stăpâne, *gătit-ai înaintea mea masă*". Când

6. II Petru 1, 4.
7. Ioan 6, 53.
8. Ps. 22, 6.

omul spune lui Dumnezeu: *"Gătit-ai înaintea mea masă"*, ce altceva înseamnă decât masa cea tainică şi spirituală, pe care Dumnezeu ne-a gătit-o *"împotriva"* demonilor? Şi pe bună dreptate, căci masa aceea ne făcea părtaşi demonilor, pe când aceasta ne face părtaşi lui Dumnezeu. *"Uns-ai cu untdelemn capul meu"*[9]. Ţi s-a uns capul tău, pe frunte, cu untdelemn, din pricina peceţii lui Dumnezeu, pe care o ai, spre a avea în tine urma peceţii, sfinţirea lui Dumnezeu[10]. *"Şi paharul Tău este adăpându-mă ca un puternic"*[11]. Vezi în aceste cuvinte paharul despre care am vorbit, pe care l-a luat Iisus în mâini, a mulţumit şi a zis: *"Acesta este sângele Meu care se varsă pentru mulţi spre iertarea păcatelor"*[12].

8. Pentru aceasta şi Solomon la acest har se referă, când spune în Ecclesiast: *"Vino şi mănâncă cu veselie pâinea ta* – pâinea cea duhovnicească; *"vino"* este o chemare mântuitoare şi dătătoare de fericire – *"şi bea cu inimă bună vinul tău"*[13] – vinul cel duhovnicesc – *"şi untdelemn să se verse pe capul tău"*[14] – vezi că arată şi ungerea cea tainică – *"şi hainele tale să fie pururea albe*[15], *că au plăcut Domnului faptele tale"*[16]. Înainte de a te apropia de har, faptele tale erau *"deşertăciunea deşertăciunilor"*[17]. O dată ce te-ai dezbrăcat de hainele cele vechi şi te-ai îmbrăcat cu cele albe, duhovniceşti, trebuie să fii pururea îmbrăcat în alb. Negreşit nu vrem prin aceste cuvinte să spunem ca tu să porţi necontenit haine albe, ci că se cuvine să te îmbraci cu hainele cele cu adevărat albe, strălucitoare şi duhovniceşti, ca să spui împreună cu fericitul Isaia: *"Să se bucure*

9. Ps. 22, 6.
10. Ieş. 28, 32.
11. Ps. 22, 6.
12. Matei 26, 28.
13. Eccl. 9, 7.
14. Eccl. 9, 8.
15. Eccl. 9, 8.
16. Eccl. 9, 7.
17. Eccl. 1, 2.

sufletul meu de Domnul, că m-a îmbrăcat cu haina mântuirii şi cu veşmântul veseliei m-a acoperit"[18].

9. O dată ce ai aflat şi ai fost încredinţat că pâinea ce se vede nu este pâine, chiar dacă o simţim pâine la gust, ci trup al lui Hristos; că vinul ce se vede nu este vin, chiar dacă gustul aşa ne spune, ci sânge al lui Hristos; că David a spus de mult în psalmi despre acestea: *"Pâinea inima omului o întăreşte"* şi *"vinul veseleşte inima omului"*[19], când te împărtăşeşti cu pâinea cea duhovnicească, întăreşte-ţi inima şi veseleşte-ţi faţa sufletului tău.

Să dea Dumnezeu să ai faţa descoperită, cu conştiinţă curată să priveşti ca în oglindă slava Domnului şi să păşeşti din slavă în slavă[20], în Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia cinstea, puterea şi slava, în vecii vecilor. Amin.

18. Isaia 61, 10.
19. Ps. 103, 16, 17.
20. II Cor. 3, 18.

CATEHEZA A V-A MISTAGOGICĂ
DESPRE ZIDIREA DUHOVNICEASCĂ

Citire din întâia Epistolă sobornicească a lui Petru: *"Pentru aceea, lepădând toată murdăria, toată viclenia şi grăirea de rău"*[1], şi celelalte.

1. Cu ajutorul iubirii de oameni a lui Dumnezeu, la adunările de mai înainte aţi auzit în chip îndestulător despre botez, despre ungerea cu Sfântul Mir şi despre împărtăşirea cu Trupul şi Sângele lui Hristos. Acum este necesar să mergem mai departe. Astăzi vom pune cununa pe zidirea duhovnicească a folosului vostru.

2. Aţi văzut pe diacon că le dă preotului liturghisitor şi celorlalţi preoţi care stau în jurul altarului lui Dumnezeu să se spele. Negreşit le dă să se spele nu pentru că ar avea cumva vreo murdărie trupească. Nu din pricina asta! Căci n-am intra în biserică vreodată având vreo murdărie trupească. Spălarea arată că trebuie să vă curăţiţi de toate păcatele şi fărădelegile. Şi pentru că mâinile sunt simbolul faptelor noastre, este lămurit că prin spălarea mâinilor facem aluzie la curăţia şi neprihănirea faptelor noastre. N-ai auzit pe fericitul David, că ne-a făcut cunoscută această taină prin cuvintele: *"Spăla-voi întru cele nevinovate mâinile mele şi voi înconjura jertfelnicul Tău, Doamne"*[2]? Prin urmare, spălarea mâinilor înseamnă că suntem curaţi de păcate.

3. Apoi diaconul strigă: "Primiţi-vă unul pe altul şi să ne sărutăm unul pe altul". Să nu-ţi închipui că sărutarea aceasta este o sărutare obişnuită, din acelea ce-şi dau prietenii

1. I Petru 2, 1.
2. Ps. 25, 6.

pe stradă sau în piață. Sărutarea aceasta nu este la fel cu acelea. Sărutarea aceasta unește sufletele unele cu altele și îndepărtează din ele orice vrăjmășie. Sărutarea aceasta este deci semn al unirii sufletelor și al izgonirii oricărei vrăjmășii. Pentru aceasta Hristos spune: *"De-ți vei aduce darul tău la altar și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău la altar și mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău, și atunci, venind, adu darul tău"*[3]. Sărutarea este deci împăcare; pentru aceasta e sfântă. În altă parte fericitul Pavel strigă zicând: *"Îmbrățișați-vă unul pe altul cu sărutare sfântă"*[4]; iar Petru: *"Cu sărutarea dragostei"*[5].

4. După aceasta preotul liturghisitor strigă: "Sus inimile!". În adevăr, în acel ceas înfricoșător trebuie să avem inima sus, către Dumnezeu, și nu îndreptată în jos, spre pământ și spre lucrurile pământești. Prin urmare preotul liturghisitor poruncește cu tărie să lepădăm în ceasul acela toate grijile cele lumești, toată grija ce-o avem de casa noastră și să avem inima la cer, spre Dumnezeu cel iubitor de oameni. Apoi voi răspundeți: "Avem către Domnul". Prin aceste cuvinte mărturisim că ne învoim cu cele spuse de preotul liturghisitor. Nimeni să nu stea în biserică în așa chip încât cu gura să spună: "Avem către Domnul", iar cu mintea să rămână la grijile cele lumești. Totdeauna trebuie să ne gândim numai la Dumnezeu. Dacă lucrul acesta nu este cu putință să-l facem în tot timpul din pricina slăbiciunii noastre omenești, cel puțin în ceasul acesta să ne dăm silința să-l împlinim.

5. Apoi preotul liturghisitor spune: "Să mulțumim Domnului". Într-adevăr, suntem datori să mulțumim pentru că ne-a chemat la un har atât de mare, deși eram nevrednici, pentru că S-a împăcat cu noi deși-l eram vrăjmași[6], pentru

3. Matei 5, 23-24.
4. I Cor. 16, 20.
5. I Petru 5, 14.
6. Rom. 5, 10.

că am fost învredniciți de înfierea Duhului[7]. Apoi voi spuneți: "Cu vrednicie și cu dreptate". Prin faptul că mulțumim, noi facem un lucru vrednic și drept. Dumnezeu, în schimb, n-a făcut numai ce era drept, ci ceva mai presus de dreptate, când ne-a făcut atâta bine și ne-a învrednicit de atâtea bunătăți.

6. După aceasta facem pomenire de cer, de pământ și de mare; de soare și de lună; de stele și de toată zidirea cugetătoare și necugetătoare, văzută și nevăzută: de îngeri, de arhangheli, de puteri, de domnii, de începătorii, de stăpânii, de tronuri, de heruvimii cei cu multe fețe[8], spunând cu tărie cuvintele lui David: *"Măriți pe Domnul cu mine"*[9]. Facem pomenire și de serafimi, pe care, în Duhul Sfânt, i-a văzut Isaia, stând în jurul tronului lui Dumnezeu: *"cu două aripi își acoperă fața, cu alte două, picioarele, iar cu două zboară și spun: "Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot!"*[10]. Rostim această laudă lui Dumnezeu, predată nouă de serafimi, pentru ca să fim părtași cântării oștirilor celor mai presus de lume.

7. Apoi, după ce ne-am sfințit prin aceste imne duhovnicești, rugăm pe Iubitorul de oameni Dumnezeu să trimită Duhul cel Sfânt peste cele puse înainte, spre a face pâinea trup al lui Hristos, iar vinul, sânge al lui Hristos. În adevăr acelea de care S-a atins Sfântul Duh s-au sfințit și s-au prefăcut.

8. Apoi, după săvârșirea jertfei duhovnicești, slujba cea fără de sânge, rugăm, asupra acestei jertfe de ispășire, pe Dumnezeu: pentru pacea de obște a Bisericilor, pentru buna rânduială a lumii, pentru conducători, pentru ostași și cei care ne ajută în lupte, pentru cei care sunt bolnavi, pentru

7. Rom. 8, 15.
8. Iezechiel 10, 1, 21.
9. Ps. 33, 3.
10. Isaia 6, 2-3.

cei care se trudesc, şi, în general, noi toţi ne rugăm şi aducem această jertfă pentru toţi care au nevoie de ajutor.

9. Apoi facem pomenire şi de cei mai înainte adormiţi, mai întâi de patriarhi, de profeţi, de apostoli, de mucenici, pentru ca Dumnezeu, prin rugăciunile şi mijlocirile lor, să primească cererea noastră; apoi ne rugăm şi pentru cei mai înainte adormiţi sfinţi părinţi şi episcopi şi, scurt vorbind, pentru toţi cei adormiţi înainte de noi. Credem că vor dobândi cel mai mare folos sufletele pentru care facem rugăciune la jertfa sfântă şi prea înfricoşătoare ce este pusă înainte.

10. Şi vreau să vă conving printr-un exemplu. Cunosc pe mulţi care spun aşa:

– Ce-i foloseşte sufletului care părăseşte lumea aceasta, cu păcate sau fără păcate, dacă este pomenit în timpul rugăciunii de la jertfa cea fără de sânge?

– Să ne închipuim că un împărat a surghiunit pe cei care i-au greşit; prietenii celor surghiuniţi au împletit o cunună şi i-au dat-o împăratului spre a se îndura de cei pedepsiţi. Credeţi, oare, că împăratul nu le va uşura pedeapsa? Tot aşa şi noi: deşi suntem păcătoşi, totuşi întotdeauna aducem rugăciuni lui Dumnezeu pentru cei adormiţi; nu-I împletim cunună, ci-I oferim pe Hristos, Care a fost junghiat pentru păcatele noastre, spre a îmblânzi pe iubitorul de oameni Dumnezeu atât faţă de ei, cât şi faţă de noi.

11. Apoi, după acestea, zicem rugăciunea aceea pe care a dat-o Mântuitorul ucenicilor Lui[11]. Cu conştiinţa curată numim pe Dumnezeu Tată şi zicem: *"Tatăl nostru Care eşti în ceruri"*. Cât este de mare iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Celor care s-au depărtat de El şi au ajuns în cele mai mari răutăţi, le-a dăruit atâta iertare de păcate şi împărtăşire de har, încât le-a îngăduit să-L numească Tată: *"Tatăl nostru Care eşti în ceruri"*. Prin "ceruri", pot să se înţeleagă

11. Matei 6, 5-13.

şi cei care poartă chipul celui ceresc[12], în care locuieşte şi umblă Dumnezeu[13].

12. *"Sfinţească-se numele Tău"*. Chiar de-o spunem, chiar de n-o spunem, numele lui Dumnezeu este prin fire sfânt. Cu toate că numele Lui este pângărit în cei păcătoşi, potrivit celor scrise: *"Din pricina voastră numele Meu este hulit pururea între neamuri"*[14], totuşi ne rugăm ca să se sfinţească în noi numele lui Dumnezeu. Nu înseamnă că numele lui Dumnezeu vine de la nesfinţenie la sfinţenie, ci ne rugăm să se facă sfânt în noi, care ne sfinţim şi facem lucruri vrednice de sfinţenie.

13. *"Vie Împărăţia Ta!"*. Numai un suflet curat poate să spună cu îndrăzneală: *"Vie Împărăţia Ta!"*. Cine a auzit pe Pavel spunând: *"Să nu mai împărăţească păcatul în trupul vostru cel muritor"*[15], acela, curăţindu-se pe sine însuşi în faptă, în gând şi în cuvânt, va spune lui Dumnezeu: *"Vie Împărăţia Ta!"*.

14. *"Facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ"*. Dumnezeieştii şi fericiţii îngeri ai lui Dumnezeu fac voia lui Dumnezeu, după cum spune David în psalmi: *"Binecuvântaţi pe Domnul toţi îngerii Lui, cei puternici la vârtute, care faceţi voia Lui"*[16]. Când te rogi, o spui aceasta cu tărie: După cum se îndeplineşte voinţa Ta de către îngeri, tot aşa, Stăpâne, să se îndeplinească şi de către mine pe pământ!

15. *"Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi"*. Pâinea cea obişnuită nu este spre fiinţă. Dar pâinea aceasta sfântă este spre fiinţă. Cuvântul *"spre fiinţă"* înseamnă: ceea ce este rânduit spre fiinţarea sufletului. Această pâine nu intră în pântece, nici nu se aruncă afară, ci se răspândeşte în toată fiinţa ta spre folosul trupului şi al sufletului.

12. I Cor. 15, 49.
13. II Cor. 6, 16.
14. Isaia 52, 5; Rom. 2, 24.
15. Rom. 6, 12.
16. Ps. 102, 21.

Cuvântul *"astăzi"* înseamnă: în fiecare zi, după cum spune şi Pavel: *"până ce putem să zicem: Astăzi"*[17].

16. *"Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri"*. Într-adevăr, avem multe păcate. Păcătuim şi cu cuvântul şi cu gândul şi facem multe fapte vrednice de osândă. Căci, după cuvintele lui Ioan, *"dacă vom spune că nu avem păcat, minţim"*[18]. Prin aceste cuvinte din Rugăciunea Domnească, facem un soi de învoială cu Dumnezeu, rugându-L să ne ierte păcatele, după cum şi noi iertăm greşelile celor ce ne-au greşit. Aşadar, gândindu-ne ce primim în schimbul iertării noastre, să nu mai aşteptăm, nici să nu mai zăbovim de a ierta pe alţii. Greşelile pe care le fac alţii faţă de noi sunt mici, neînsemnate şi uşor de trecut cu vederea; dar greşalele ce le facem noi faţă de Dumnezeu sunt mari şi numai marea Lui iubire de oameni poate să le ierte. Ai grijă deci ca nu cumva, din pricina unor păcate mici şi neînsemnate, pe care le-au făcut alţii faţă de tine, să-ţi zăvorăşti ţie însuţi iertarea de la Dumnezeu, a unor păcate foarte grele.

17. *"Şi nu ne duce pe noi în ispită, Doamne"*. Oare prin aceste cuvinte ne învaţă Domnul ca noi să ne rugăm ca să nu fim ispitiţi deloc? Cum atunci se spune în altă parte, în Scriptură: *"Bărbatul neispitit nu este pus la încercare"*[19]? Şi iarăşi: *"Să socotiţi drept mare bucurie, fraţii mei, când cădeţi în multe feluri de ispite"*[20]. Oare nu cumva cuvintele: *"Nu ne duce în ispită"* au sensul de "a nu fi afundat în ispită"? În adevăr, s-a asemănat ispita cu un torent greu de trecut. Cei care nu se afundă în ispite, ca nişte înotători foarte buni, nu sunt deloc târâţi de torent. Cei care nu sunt buni înotători, de cad în ispite, se afundă. De pildă, Iuda a căzut în ispita iubirii de arginţi; n-a trecut peste ea, ci, afundându-se,

17. Evr. 3, 13.
18. I Ioan 1, 8.
19. Înţ. Sir. 34,10.
20. Iacov 1, 2.

s-a înecat şi trupeşte, şi sufleteşte[21]. Petru a căzut şi el în ispita tăgăduirii lui Hristos; dar, cu toate că a căzut, totuşi nu s-a afundat, ci, trecând cu vitejie, a fost izbăvit de ispită[22]. Ascultă, iarăşi, în altă parte, ceata tuturor sfinţilor mulţumind că a fost izbăvită de ispită: *"Pusu-ne-ai la încercare, Dumnezeule; cu foc ne-ai lămurit pe noi, precum se lămureşte argintul; prinsu-ne-ai pe noi în cursă, ai pus necazuri pe umărul nostru; ai ridicat oameni pe capetele noastre. Am trecut prin foc şi prin apă şi ne-ai scos la odihnă"*[23]. Şi vezi apoi că sunt plini de îndrăzneală că au trecut fără să se înece? *"Şi ne-ai scos"*, spun ei, *"la odihnă"*. Venirea lor la odihnă înseamnă izbăvirea din ispită.

18. *"Ci ne izbăveşte de cel-viclean!"*. Dacă textul: *"Nu ne duce pe noi în ispită"* ar fi avut sensul de a nu fi ispitit, Domnul n-ar fi spus: *"Ci ne izbăveşte de cel viclean"*. "Cel-viclean" este diavolul potrivnic; ne rugăm deci ca Domnul să ne izbăvească de diavol.

Apoi, după terminarea rugăciunii, spui: *"Amin"*. Prin acest cuvânt: *"Amin"*, care înseamnă: aşa să fie, pecetluieşti cele ce ai spus în rugăciunea pe care am primit-o de la Dumnezeu.

19. După acestea, preotul liturghisitor spune: "Sfintele, sfinţilor". Cele ce stau înainte sunt "sfinte" pentru că au primit pogorârea Sfântului Duh. "Sfinţi" sunteţi şi voi, pentru că aţi fost învredniciţi de Duhul Sfânt.

Apoi spuneţi: *"Unul Sfânt, Unul Domn Iisus Hristos"*. Cu adevărat Unul singur este sfânt, Cel care este prin fire sfânt; şi noi suntem sfinţi, dar nu prin fire, ci prin participare, prin nevoinţă şi prin rugăciune.

20. După aceea auziţi psaltul care, cu dumnezeiască cântare, vă îndeamnă să vă împărtăşiţi cu Sfintele Taine şi zice: *"Gustaţi şi vedeţi că bun este Domnul"*[24]. Nu îngăduiţi

21. Matei 27, 5-8; Fapte 1, 16-20.
22. Matei 26, 72-75; Marcu 14, 70-72; Luca 22, 58-62; Ioan 13, 38; 18, 25-27.
23. Ps. 65, 9-11.
24. Ps. 33, 8.24. Ps. 33, 8.

gâtlejului celui trupesc să judece cele gustate, ci credinței celei neîndoielnice! Noi gustăm, dar nu suntem chemați să gustăm pâine și vin, ci Trupul și Sângele lui Hristos.

21. Când te apropii deci să te împărtășești, nu te apropia cu palmele întinse, nici cu degetele răsfirate; dimpotrivă, fă mâna stângă tron mâinii drepte, ca una ce are să primească pe Împăratul. Fă-ți căuș palma, și primește Trupul lui Hristos, răspunzând: "Amin!". După ce-ți vei sfinți cu multă grijă ochii prin atingerea de Sfântul Trup, împărtășește-te, având grijă să nu pierzi ceva din el. Căci dacă vei pierde ceva, este ca și cum ți-ai pierde unul din propriile tale mădulare. Spune-mi: Dacă cineva ți-ar da câteva bucățele de aur, nu le-ai ține cu toată grija, ferindu-te să nu pierzi ceva din ele, și să te păgubești? Oare nu vei căuta cu mult mai mult și cu mai multă grijă să nu-ți cadă vreo fărâmitură din ceea ce este mai de preț decât aurul și pietrele prețioase?

22. Apoi, după ce te-ai împărtășit cu Trupul lui Hristos, apropie-te și de potirul Sângelui. Nu mai întinde mâinile, ci pleacă-te, și cu rugăciune și evlavie, rostește: "Amin"; sfințește-te împărtășindu-te din Sângele lui Hristos. Și pe când sunt încă umede buzele tale, du degetele la gură și cu umezeala buzelor sfințește-ți ochii, fruntea și celelalte simțuri. Apoi, așteptând rugăciunea, mulțumește lui Dumnezeu, Care te-a învrednicit de atât de mari Taine.

23. Păstrați, deci, aceste predanii neîntinate și păziți-vă să nu vă poticniți. Să nu vă despărțiți de Împărtășire. Ca nu cumva, din pricina întinăciunii păcatelor, să vă lipsiți de aceste sfințite și duhovnicești Taine. Iar *"Dumnezeul păcii să vă sfințească pe voi desăvârșit, și tot trupul și sufletul și duhul vostru să se păzească fără de prihană întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos"*[25], Căruia, cinstea și puterea, împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

25. I Tes. 5, 23.

ALTE SCRIERI

OMILIE
LA SLĂBĂNOGUL DE LA SCĂLDĂTOAREA VITEZDA

1. Oriunde Se arată Iisus, acolo este și mântuirea. De vede vameș șezând la vamă, îl face apostol și evanghelist[1]. De este îngropat cu morții, îi învie pe cei morți[2]. Orbilor le dăruiește vederea[3], celor muți, grăirea; surzilor, auzul[4]. Colindă scăldătorile; dar nu ca să le vadă, ci ca să vindece pe bolnavi.

2. În Ierusalim era scăldătoarea oilor; avea cinci pridvoare[5]. Patru erau împrejurul scăldătorii, iar al cincilea, la mijloc, și în acesta zăceau mulțime de bolnavi. Mare era necredința iudeilor. Doctorul și tămăduitorul sufletelor și al trupurilor dăruia vindecare cu multă socoteală: mai întâi vindeca boala cea de multă vreme, ca să slobozească mai repede de dureri. Slăbănogul ce se găsea atunci la scăldătoarea oilor nu zăcea de o zi sau două și nici de o lună sau de un an, ci de treizeci și opt de ani[6]. Pentru că era bolnav de multă vreme, era cunoscut de toți; așa că putea să se arate tuturor lucrarea tămăduitorului, căci slăbănogul era cunoscut de toți din pricina bolii îndelungate. Marele Doctor Și-a arătat puterea, dar ea n-a fost primită de cei care priveau cu ochi răi faptele Lui.

1. Marcu, 2, 14; Luca 5, 27-29.
2. Matei 27, 52-53.
3. Matei 9, 27-30; 11, 5; 12, 22; 15, 30; 20, 30-34; 21, 14; Marcu 8, 22-26; 10, 46-52; Luca, 4, 18; 7, 21-22; Ioan 9, 1-41.
4. Matei 9, 32-34; 11, 5; 12, 22; 15, 30-31; Marcu, 7, 32-37; 9, 17-27.
5. Ioan 5, 2.
6. Ioan 5, 5.